

RAINBOW (VINOZHITO) – European Movement
Member of the European Free Alliance (EFA)

STEFANOU DRAGOUMI 11, P.O. Box 51
53100 FLORINA / LERIN GREECE

TEL – FAX: +302385 – 46548

URL: <http://www.florina.org>

E-mail: rainbow@florina.org vinozito@otenet.gr

Info – ZORA
EDIFYING BULLETIN OF RAINBOW PARTY
ENGLISH EDITION
FEBRUARY – MART 03
No. 10

Ставот на ЕСА за војната во Ирак

Членовите на Европската Слободна Алијанса ја осудија инвазијата на Ирак

Заедничка изјава на членовите на Европската Слободна Алијанса (ЕСА) на Европскиот парламент.

Членовите на Европската Слободна Алијанса (ЕСА) на Европскиот парламент ја осудуваат одлуката на Соединетите Американски Држави и нејзините сојузници за започнување војна против Ирак. Членовите на ЕСА ја изразуваат нивната длабока загриженост за потенцијалната хуманитарна катастрофа која може да биде предизвикана со војната во Ирак.

Членовите на ЕСА се согласија на следниот заеднички став:

“Ние ја осудуваме одлуката на САД и на нејзините сојузници да го нападат Ирак. Овој конфликт е непотребен и неоправдан и ние стравуваме дека ова ќе доведе до голема хуманитарна катастрофа.

Нашите мисли се со цивилното население на Ирак- мажи, жени и деца чии животи се изложени на опасност со неоправданата употреба на сила.

Ние исто така сме заедно во мислите со сите мажи и жени кои се испратени на фронтот и нивните животи се во опасност заради арогантното однесување на нивните политички водачи.

Ова е нелегална војна, започната без одобрение на ОН. Инспекцијата на оружје почна да дава резултати и по мирен пат ќе го разоружи Ирак. САД треба да го послуша гласот на

меѓународната заедница искажан преку ОН и треба да дозволи инспекторите на оружје да го разоруваат Ирак по мирен пат избегнувајќи непотребно крвопролевање.

ОТВОРЕНО ПИСМО

Д-р. Георг Накрацас
Автор
Е-маил: g.nakratzas@wxs.nl

До Почитуваниот
Константин Симитис
Премиер на Грција
Атина

Ротердам, 25 февруари 2003

Почитуван г-дин Премиер,

Македонското движење за човекови права од Канада објави дека минатата година на тројца Канаѓани со Македонско потекло не им било дозволен влез во Грција. Последниот инцидент се случил на 30^{ти} мај 2002г кога на г-дин Мендо Петревски, Канаѓанец со Македонско потекло не му било дозволено да влезе во Грција. Кога Канадската Амбасада во Атина реагираше Грчките власти одговориле дека ништо неможе да се направи бидејќи г-дин Петревски нема исправни документи и дека тие не го знаат името на службеникот кој бил на должност на граничниот премин Ники.

Ако овие обвиненија се вистинити тогаш официјалниот одговор на нашата влада до Канадската Амбасада во Атина и штети на угледот на нашата земја – земја моментално Претседател на Европската Унија.

Грчките власти мораат да го знаат идентитетот на службеникот кој бил на должност на граничниот премин Ники на 30^{ти} мај 2002г.

Фактот дека Канаѓанецот немал исправни документи се објаснува со тоа што тој е прогласен за *persona non grata* во Грција и тоа е целосен неуспех на нашата власт. Во сите случаи слични на овој пример, требало да биде удрен печат на Канадскиот пасош.

Господине, ниту една земја со малку самопочитување неможе да одбие еден турист на основа дека тој има сомнително досие без да даде докази за тоа или без да му ги соопшти причините за тоа на лицето.

Вистина е, без разлика на се, дека се работи за нешто сосема друго. Познато е дека граничните премини на земјите членки на ЕУ имаат листа на лица чии влез во земјата е непожелен. Оваа листа ги содржи имињата на лица познати по нивната криминална дејност.

Се тврди – јас признавам дека немам познавање за ова - дека нашите гранични премини имаат и друга неофицијална листа си имиња на лица чии влез во нашата земја е забранет од

чисто политички причини. Поточно речено, оваа листа ги содржи имињата на оние лица кои се изјаснија дека се етнички Македонци.

Неодамна се случи сличен инцидент кога на г-дин Карацас, 78-годишен жител на Република Македонија, му беше забранет влез во Грција. Поради меѓународниот притисок и Вашето лично залагање, на овој стар човек, ветеран на Демократската Армија, му беше дозволен влез за последен пат во неговото родно село во близината на Костур. Јас дознав за оваа посетата-со големо олеснување - лично од човекот.

Дали Вие не мислите дека е време втората неофицијална листа да биде укината- листата која ги содржи имињата на етничките Македонци кои се прогласени за *personae non gratae*.

Јас Ве молам да замислите како ние би реагирале ако не би ни било дозволено да влеземе во соседните земји само заради тоа што се чувствуваме како етнички Грци?

Со почит,
Д-р Георг Накрацас

П.С. Сакам да Ве известам дека копии од ова писмо преведено на Англиски ќе биде испратено до сите 600 членови на Европскиот парламент како и до други заинтересирани лица.

АУТОПСИЈА НА АУТОПСИЈА

Во саботата на 8/2/2003, телевизискиот канал “Алфа“ за време на ТВ-програмата “Аутопсија“ емитуваше документарна програма посветена на Дојранското езеро, со нагласок на еколошкото уништување што го погоди езерото во последните неколку години. Документарната програма повторно беше емитувана за време на главните вечерни вести истиот ден, бидејќи така наречените “главни“ вести имаат за цел да го исполнат времето и се емитуваат програми што веќе беа емитувани или се емитува снимка од она што ќе се емитува наредниот ден (да не не држат во неизвестие!) Лично немам некое добро мислење за ваквите ТВ-програми но не е ни важно бидејќи програмата ја следев сосема случајно поради тоа што сум приморан порано да одам на спиење како последица на неодамнешната операција.

Како биолог по професија бев многу заинтересиран и малку изнервиран за уништувањето на еколошкиот системот на езерото. Јас нема многу да се задржам на еколошката тема бидејќи програмата не беше само “еколошка“ туку имаше и политички додатоци. Репортерот кој ја подготви програмата кажа меѓудругите смешки дека езерото е еден вид “невидлива“ граница помеѓу Грција и Скопската држава и тука секојдневно за време на риболовот се среќаваат Грчките и Скопските риболовци . Прво помислив: “Ех,...колку Скопјани одат до Дојранското езеро за да ловат риби? Или... можеби тоа е дел од некаква владина програма па поради големата невработеност што владее во соседната земја некои жители на Скопје се доселиле во селата околу езерото и работат како рибари?“ За среќа она што ме збунуваше набргу се разјасни кога се сетив дека повеќемината од моите земјаци викаат “Скопски“ за се што е од Република Македонија (јазикот, граѓаните на земјата, т.н.)

Во секој сличај најинтересен момент во документарната програма беше средбата на двајцата рибари (по еден од секоја земја) и нивниот разговор на некојси “неодреден“ јазик за

кој што репортерот не направи никаков коментар. Додека двајцата рибари разговараа зборуваше и репортерот така да гласовите на двајцата рибари беа прикриени- јас се прашував зошто! Репортерот кажа дека рибарите се среќаваат и зборуваат но не кажа на кој јазик тие разговараат. Покрај тоа Грчкиот рибар му преведе на репортерот кога тој го праша неговиот Скопски колега како оди бизнисот овие денови. Тој одоговри “сиромаштење“ и Грчкиот рибар му објасни на репортерот “сиромаштија“. Писателот на оваа статија, очевидно со низок степен на интелегенција, не свати дека Грчкиот рибар од Дојран го знае јазикот на неговиот Скопски колега! Дали тој случајно имаше студирано на некој универзитет во соседната земја? Дали тој тука во Грција имаше земено часови за да го научи Скопскиот јазик? Или дали тој можеби го научил јазикот заради туризмот? Очигледно за да го пронајдам одговорот морам лично да контактирам со репортерот!

Ајде да се отрезнеме и да разјасниме неколку работи за да избегнеме слични “недоразбирања“ или “грешни толкувања“:

а) Сакаме ние или не, една од нашите соседни земји е Република Македонија. Скопје е главниот град на таа држава која од пред неколку години е независна земја. Жителите на Стар Дојран или во селата околу Струга и во на другите градови и села на таа земја се толку Скопјани колку што жителите на Ретимно или Ламиа се Атињани!

б) Исто така, сакаме ние или не, дури и во наше време има многу граѓани на Република Грција кои живеат во својата прадедовска земја и зборуваат Македонски јазик и покрај суровото прогонувањата во минатото. За многумина од нив тоа е јазикот на кој првпат прозбореле! Се разбира дека тие го зборуваат дијалект на нивното родно место (Костур-Касторија, Сабочко-Аридеа, Кајлар-Еордеа и т.н) бидејќи тие немаат можност да го научат литературниот јазик. Овие луѓе ниту зборуваат Скопски ниту Бугарски (вториот термин беше многу популарен во минатото, првиот е многу модерен во сегашноста); тие зборуваат Македонски, јазик чија самобитност е докажана од специјалисти. Се разбира, и лингвистите и антрополозите велат дека постои “Скопски“ дијалект и дека има вистински “Скопјани“ т.н. со потекло од Скопје, не доселеници од другите места или политички емигранти. Како и да е, од мое лично искуство јас знам дека чистите Скопјани зборуваат (покрај литературниот Македонски) на дијалект (со многу српски додатоци) различен од оној што се зборува во селата околу Дојран или Флорина-Лерин. Ако еден Македонец од Грција разговара со некој кој зборува на Скопскиот дијалект тогаш тие сигурно ќе имаат проблеми да се разберат! Ова го искусија многу бегалци од Егејска Македонија кои се населија во Скопје после Граѓанската војна. Истото важи и за родените Скопјани: за нив дијалектите од Егејска Македонија се тешко разбирливи. Жената на еден мој пријател родум од Скопје, имаше озбилни потешкотии да го разбере текстот од книгата на П.Куфи “Етнографски студии од Лерин & Костур“ кога јас и го прочитав.

Зошто ова би не изненадило? Зарем истото не би се случило ако еден чист Атињанин (иако нема многумина такви) или дури и дете родено и пораснато во Атина зборува со некој човек што живее на висорамнините на Аркадија или од островите на Сикладија кој зборува на локалниот дијалект?

Драги читатели, да ја завршам мојата аутопсија на ТВ-програмата со исто име, со еден извадок од Библијата “Време е да се разбудиме“. Драги пријатели и земјаци, крајно време е да се разбудиме од нашиот шовинистички сон, посебно сега кога нашата земја е Претседател на Европската Унија... Збор што за мудриот е доволен!

Панајотис Сомалис
Атина

ДЕЦА БЕГАЛЦИ

Од Петар Г. Воцис

Жената се движеше со брзи чекори низ селските гробишта. Таа имаше околу педесетина години и се движеше со одмерен и сигурен чекор. Изгледаше дека добро го познава местото. Двајца мажи на растојание еден од друг ја следеа со истиот чекор и одлучност; тие беа малку постари. Жената отвори мала железна порта, погледна десно и лево, како да се обидуваше да препознае нешто или да се ориентира и потоа решително се упати до средината. Кога веќе беше на средината, се сврти на десно, го забави чекорот и почна внимателно да гледа на земјата како да бараше нешто што изгубила. Двајцата мажи ја следеа одејќи по истиот пат. Наеднаш тие сватија дека сите тројца се на исто место и блиску еден до друг. Сите тројца бараа нешто меѓу сивите надгробни камења. Се погледнаа еден со друг. Присуството на другите двајца, секој еден го потсетуваше на нешто и сите тројца беа возбудени. Жената изусти: мајка ми. Двајцата мажи ги изустија истите зборови и во исто време со солзи во очите, со плач и писок тие изустија “Јана“ а жената извика “Лазе“ и “Лешко“. Се прегрнаа и клекнаа брз едно издигнато место што изгледаше дека е гроб. Тројцата трепереа над гробот. Издигнатите сиви камења што го означуваа гробот како да се разбудија од долгогодишниот сон, изгледаше како тие се извишуваа за да видат и разберат што се случува со тројцата кои понекогаш бедно плачеја и зборуваа на различни јазици а понекогаш гледаа еден во друг незаситно.

Разбравме дека децата на бегалците и на ние што беа насилно регрутирани и иселени од војската ќе дојдат да го посетат нашето село. Некои тоа го слушнале на телевизија а некои го прочитале во весниците; всушност, тие нема да дојдат само во нашето село туку во цела Македонија. Едни се прашуваа “Зошто сакаат да дојдат и да ја видат нашата мизерија. Зарем не им е арно таму каде што се?“ Други коментираа дека “Тие сакаат да ни го земат имањето, што некогаш припаѓало на нивните родители но државата ни го додели нас; ние имаме документи, ние имаме .. “ Трети се вознемирија бидејќи прочитаа во весниците дека “тие беа автономисти и ја сакаат нашата Македонија. Тие ќе направат, како што е кажано, една држава со Скопје.“ « Да » кажаа најразумните “ќе дојдат со хеликоптери, Македонија ќе се наполни со нив и ќе ја однесат на север! Дозволете им на децата да дојдат и да видат на оние што се родени овде каде им е пресечена папочната врвца, каде нивните родители живееле, каде се гробовите на нивните прадедовци и кое е местото на нивното потекло. Тоа е носталгија луѓе „ностос,, дали сте слушнале за такво нешто? Оние кои никогаш немаат отидено во туѓина незнаат што е тоа. Покрај тоа, повеќето од нив се наши роднини. Зарем не сте љубопитни да ги видите, да ги слушнете? И немојте да мислите дека тие што ќе дојдат се деца; повеќемината ќе бидат педесетгодишници ако не и постари. Незаборавајте дека тие се иселија во 1948г.,,

Муабетите се водеа за цело време во селската меана. Некои имаа добиено писма други разговарале по телефон и новостите што на почетокот не вознемирија полека почнаа позитивно да се прокоментираат и на крај сите заклучивме: “На крај тие се наши деца, наши роднини, братучеди дури и браќа“. Дури беше предолжено ние да организираме пречек “и зошто да не, тие се наши луѓе“.

Со писма и телефонски разговори новостите се ширеа. Дознавме дека децата од различни земји, дури од Австралија и Канада, ќе дојдат. Помладите се прашуваа како е можно да има толку многу луѓе по цел свет со потекло од нашето село. “Нашето село Цетина, Скопиа како што се води денеска“ ,кажа најстариот кој добро ги познаваше работите “беше големо село некогаш“. Тоа броеше околу 2000 луѓе заедно со Пападија, Каливиа и другите села на

Кајмакчалан. Сите оние пасишта околу селото некогаш беа ниви посеани со рж. Селаните имаа иладници овци. Секое лето по две стражи беа поставувани за нивите да не бидат оштетени. Селаните не ги обработуваа истите ниви секое лето. Тие ги посејуваа оние ниви што беа на сонце, оние што не беа на сонце беа пасишта и обратно. Сите селани имаа ниви и сено.

Факт е дека претстојниот собир го оживеа разговорот за нашето селото, минатото и спомените. Дента кога “децата“ требаше да пристигнат беше славата на Летниот Св. Никола¹, 20-ти мај, ден кога одиме во црква. Кратко по завршетокот на светата литургија во црквата Св. Никола тие почнаа да доаѓаат еден по еден некако предпазливо. Пред да влезеа во црквата тие по прва ќе погледнеа во очите на другите луѓе отколку во иконите на светците. Можеби, со надеж дека ќе се потсетат на нешто или дека можеби препознаат нешто. Со почит и малку нелагодност тие палеа свеќи пред олтарот и се прекрстуваа, некои ги љубеа иконите и прешепнуваа молитва или посакуваа желба. Црквата набргу се наполни и некои чекаа надвор. Многумина имаа фотоапарати и камери.

Масите беа поставени и ручекот беше сервиран за сите посебно за гостите. Посетителите беа пречекани со голема љубезност; многумина од нив како деца беа крстени во крштилницата на црквата Св. Никола. Некои се уште го паметеа стариот Танас. Тој ги чуваше кога тие беа деца а нивните родители работеа по селата околу црквата Св. Никола.

Од дамнешни времиња капелата на црквата Св. Никола служеше како пребиралиште каде случајните минувачите и оние кои работеа во близината се збираа посебно кога ненадејно ќе се истуреше. Црквата се финансираше само од доброволни пролози и тој обичај остана до ден денеска.

Децата се раштркаа во групи и скоро сите си најдоа по некој роднина, разговараа, се сликаа и снимаа со камери. Беше многу потресно кога една постара жена “откри“ дека има внуче и дека дури има и правнуче. Некои од децата бегалци имаа потешкотии во разбирањето со другите бидејќи тие не знаеја Грчки а го имаа заборавено сопствениот мајчин јазик. Така децата бегалци од Романија, Чекословачка, Унгарија, Канада, Австралија и другите земји со тешкотии изустуваа по некој збор и нивното учество во разговорот беше ограничено на некои имиња, насмевки, нишање со главата и понекогаш бараа преведувач. Уживаа во кујната на својата родена земја и тврдеа дека се задоволни од храната на која се навикнале во новата татковина.

Откако завршија со ручекот се качија во превозот и отидоа до селото. Се раштркаа низ целото село, се сликаа, ги снимаа рушевините што можеби беа нивните куќи додека други земаа камења од пољаните каде се наоѓаа рушевините. Целото село оживеа!

Една група од нив, на моја покана, дојде кај мене дома на ракија и ние седнавме на терасата. Ги запрашав што ќе се напијат: некои побараа кафе но повеќето сакаа домашна ракија.

Тие прашуваа најразлични прашања и јас им одговарах колку што знаев имајќи во предвид дека ние бевме скоро на иста возраст но јас не ги знаев оние што се иселија од селото а тие не ги знаеја оние кој останаа. Имаше неколку фамилии кои беа раздвоени па така можевме да

¹ Ова е во чест на преместувањето на моштите на Св. Никола од Мура (град во денешна Турција каде штој тој беше епископ) во Бари, Италија. Според старо-словенскиот православен календар овој ден паѓа на 9/22 мај и е многу популарен верски празник (летен Св. Никола). Во Грција се слави на планината Атос и на некои Јонски острови, делови од Пелопонез и во некои села во Епир, Тесалија и Македонија, на различни денови (9, 10, 20 или 22 мај) зависно од ликалните обичаи; како и да е тоа не е слава на Грчката Православна Црква и скоро е непозната во Егејските острови, Крт и Кипар.

најдеме зедничка тема. Јас бев одушевен од сеќавањата што тие ги имаа иако педдесетина години поминаа. Тие знаеја за Кајмакчалан, Висима и за сите други планини околу селото. Тие ја памтеа реката, некои бараа некакви дрва или големи камења што биле расфлани по селото. Атмосферата се движеше од трагична до смешна.

Често пати тие ми кажуваа детаљи што јас не ги познавав, каде биле нивните ниви, колку домашни животни имале, која била нивната куќа и како таа изгледала. Јас ги потсетив дека и јас сум на истата воздрас со нив и она што тие го памтетат за нашето село од пред Граѓанската војна мора и јас да го знам.

Наеднаш се слушнаа чудни извици од кај гробиштата кои се во близина на мојата куќа. Понекогаш се слушаше лелек и писок. Ние не можевме да сватиме за што се работеше. Малку од љубопитство малку од страв дека нешто лошо се случило неколкумина отидоа до гробиштата. Наскоро се вратија со уште тројца со себе, една жена и двајца мажи кои постојано се прегрнуваа и ја менуваа положбата трудејќи се да изустат по некој збор иако воздишките не им дозволуваа тоа да го сторат. Тие седнаа со нас на терасата и побараа вода.

Јас веќе ги имав видено овие тројца кај црквата Св. Никола и сега кога ги посматрав одблизу забележав дека си личат еден на друг; најчудно беше што тие неможеа да се разберат меѓу себе и затоа мораа да разговараат преку преведувачи. За среќа “децата“ беа дојдени од многу земји и познаваа многу различни јазици.

На терасата од мојата куќа, покрај видливо големата возбуда клопчето почна да се одмотува; повеќе можевме да разбереме од нивното однесување околку од она што преведувачите го кажуваа. Лешко кој беше најстар ни преведуваше на Македонски, тој добро го владееше јазикот бидејќи во Чехословачка земал часови по Македонски. Сеќавањето што сите тројца го имаа за селото почнуваше со погребот и гробот на нивната мајка и со тоа и завршуваше.

Нивната мајка починала за време на пораѓајот кога Јана имала 4, Лешко 8 а Лазо 6 години. Јана која сега е лекар смета дека мајка и најверојатно починала од мртвото дете што го носела, покрај тоа мајка и морала да има и некое крвно пореметување исто како што и таа има. После погребот на мајка им децата останале да живеат со баба им бидејќи татко им бил со партизаните и ги оставил коските на планината Вича. Децата го посетувале гробот на својата мајка се додека биле во селото и тоа им останало во длабоко сеќавање.

И потоа се случила регрутацијата на децата која била направена на “слободната територија“ под контрола на Демократската Армија и во другите области каде Националната Армија беше независна од Кралската провинција.

Трите деца биле дадени на офицерите на Демократската Армија од нивната баба, бидејќи бабата верувала дека тие ќе бидат на сигурно место и ќе ги избегнат злосторствата на Граѓанската војна. Бабата добила ветување дека децата ќе бидат згижени и ќе бидат образовани.

Трите деца ја поминале границата заедно и момчињата многу пати ја носеле Јана на раце. На границата тие биле пречекани од специјалните единици на Социјалистичките Републики и биле разделени. Прво биле поделени на момчиња и девојчиња. Јана била испратена во Унгарија и на почетокот била сместена во детски дом. Во средината на 50-тите, децата биле прашани дали имаат роднини во другите социјалистички земји за да можат да живеат заедно. Јана која не знаела дали има роднини и каде тие би можеле да бидат остана непобарана од никој и била дадена на посвојување на едно унгарско семејство. Фамилијата немала деца и Јана која доби ново име “Ема“ постана дел од таа фамилија и таму порасна. Таа заврши

медицина и основа своја фамилија. И покрај тоа, таа никогаш не го заборави гробот на мајка си и своите двајца браќа. Кога ја прочита поканата за средба на децата-бегалци во нивната замја, ја прифати. На границата немаше проблеми бидејќи пасошот, името и презимето беа Унгарски.

Лазо добил сипаница и бил задржан на лекување во болница во Југославија. Кога оздравел бил префрлен во Романија; кога го завршил средното образование успеал да емигрира во Канада. Таму постана Канадски граѓанин под името Џон Лазо.

Тој изучи за машински инжињер и се ожени. Немаше деца што беше последица на сипаницата која ја прележал во Југославија. Кога дозна дека движењето на децата-бегалци организира собир во нивната родна земја тој се пријави со големо задоволство. И сега тој е со својот брат и сестра, нешто што тој го чуваше како тајна длабоко во себе.

Лешко се нашол во Чекословачка заедно со другите деца од Грција. Тој беше најстар и го запамети своето име и презиме. Тој го памтеше и името на селото и го запишал како место на раѓање кога се пријавил во Чекословачка. Никогаш и не помислуваше дека сопственото име и замја ќе му направи проблеми. Конзуларните власти мислеа дека нема село со такво име во Грција, бидејќи имињата на селата беа променети. После многу проблеми доби виза но тоа не го ослободи од други потешкотии, беше задржан со часови на границата додека граничарите му ги проверуваа документите.

Сонцето зајдуваше и трите “деца“ седејќи еден до друг разговараа за нивните сопствени работи. За нивните деца, нивните домови и нивниот живот. Тој мајски ден создаде неверојатно среќна и неочекувана средба. Денеска сите тројца живеат некаде каде што тие ниту можеа да замислат.

Децата дојдоа и повеќето од нив не го видоа она што го имаа запамтено: единствено непроменети останаа црквата, гробиштата и околните планини. Некои од нив останаа полни со јад и беа разочарани од однесувањето на поедини жители и нови сопственици кои не им дозволија да влезат во нивните родни куќи. Тие ни кажаа збогум со ветување дека повторно ќе дојдат. Ние ги гледавме како заминуваат и се чувствувавме кривица дека ние можеме да живееме во нашата земја а тие беа претворени во туѓинци само посетители на нивната родна гротка.

Февруари, 2003

Грците: патриоти или националисти?

Анкетата покажа дека грците имаат најјаки патриотски чувства

Алексис Хераклидес

Неодамна објавените резултати од анкетата на 90.000 средношколци во дваесет и осум земји покажа дека грците водат во патриотските чувства заедно со кипарските-грци кои се на второто место (види статија во Та Неа 11/12/2002, ст. 16). Овој податок е посебно актуелен денес кога во духот на Копенхаген, решението на кипарското прашање и иднината на островот висат на конец.

Дали е вистина дека грците се повеќе етноцентрични отколку граѓаните во другите земји? Можеби споменатиот патриотизмот значи нешто друго: да се сака и да се биде горд на Грција како земја и како држава? На крај, патриотизмот не е исто со национализмот (да се сака само својата нација), кој одвреме на време создава екстремисти и/или агресивни сили. Патриотизмот е преданост/ љубов/ идентификација со државата, не со нацијата/етносот. Сепак ако државата е национална како што Грција е, границата меѓу државата и нацијата е невидлива.

Разликата меѓу патриотизмот и национализмот станува јасна кога (а) преданоста /идентификацијата е со државата ако општеството е мултиетничко и оваа идентификација е во спротивност или ги надминува националните интереси на една етничка група. Втората разлика доаѓа кога поединецот може да разликува помеѓу државниот национализам и пан-национализмот, како што беше во 19^{ти} век во Грција (малата Грција во спротивност на Големата Идеја). Ова е точно во арапскиот свет каде што разликата помеѓу преданоста кон една арапска држава и идентификацијата со големата Арапска нација е огромна. Треба да се забележи дека денеска повеќето држави не се национални или нација-држава иако тие инсистираат на тоа, таков е случајот со Турција, Израел или обединетиот Кипар иако Грците и Кипарските-грци би сакале така да биде.

Друг проблем во разликувањето на патриотизмот од национализмот датира од времето кога национализмот и концептот на нацијата се појавија за прв пат при крајот на 18^{ти} век. Ова е причината зошто двата концепти често се употребуваат паралелно.

Силното етничко чувство на Грците е познато и од други истражувања (види, Фрагудаки & Драгонас; “Што е нашата замја? Етноцентричноста во образованието“, 1997). Но содржината на овие студии е неспоредлива. Треба да се забележи дека Грците се меѓународно познати- посебно во Европа и во соседните земји како Турција- по нивниот етноцентризам и национализам.

Кои се причините за овој етноцентризам или можеби национализам? Јас верувам дека има две причини: (1) Грчкото образование, посебно историските книги кои се етно обоени така да учениците се убедени дека припаѓаат на “избраната нација“ и сите други нации им завидуваат и се против нив, (2) природата на грчкиот национален идентитет.

Фактот дека грчките ученици се вистински патриоти и националисти (се забележува од година на година во Младинскиот парламент) има и друг непријатен ефект. Како возрасни луѓе тие ретко го менуваат своето верување. Нив им недостасува време за студирање и размислување за да разберат дека Грците не се супериорни а сите други инфериорни. Се разбира, да се биде супериорен дава психолошко задоволство. Кога ќе дојдат на одговорни позиции, посебно во политиката, овој менталитет води до крај, до грешки и разочарување.

Алекс Хераклидис е асистент професор по Меѓународни односи на факултетот за Политички Науки и Историја при Универзитетот Панте во Атина.

Та Неа, 27-12-2002,

(Macedonian Translation by Marija Skrekovski)

